

תוכן עניינים

1	פתח דבר
3	פרק א': יסודותיה של עוולת הרשלנות
3	1. כללי
5	2. חובת הזהירות - תנאי ראשון
5	2.1 כללי
7	2.2 חובת זהירות מושגית
8	2.3 חובת זהירות קונקרטית
10	3. הפרת חובת הזהירות - תנאי שני
10	3.1 כללי
11	3.2 היפר חובה חקוקה
12	3.3 דרישת הצפיות
13	3.4 אמת בדיקה אובייקטיבית לקיומה של התרשלנות
14	3.5 העוולה - גווניה ומרכיביה - מושגי-יסוד -סיכום
14	3.5.1 כללי
16	3.5.2 יעילות תחילה
17	3.5.3 חובת זהירות כללית
18	3.5.4 שיקולי מדיניות
20	3.5.5 צפיות
20	3.5.6 הבחנה בין סוגי הצפיות
21	3.5.6 הגישה המסורתית והאלטרנטיבה
22	4. קיומו של קשר סיבתי - תנאי שלישי
22	4.1 כללי
22	4.2 קשר סיבתי-עובדתי
23	4.3 קשר סיבתי-משפטי
23	4.3.1 כללי

24	4.3.2 מבחן הצפיות
24	4.3.3 מבחן הסיכון
25	4.3.4 מבחן השכל הישר
25	4.4 סיבתיות עמומה
28	4.5 עיקרון ה"גולגולת הדקה"
30	4.6 גורם זר מתערב
31	5. הוכחת הנזק - תנאי רביעי
	6. שיקולי "עומק" המשפיעים על שיקול-דעתו של בית-המשפט בבואו לבחון
31	עוולת רשלנות
31	6.1 כללי
32	6.2 יצירת הסיכון ואופיו
34	6.3 עיקרון "מפזר הנזק הטוב יותר"
36	6.4 אחריות בעוולת רשלנות כלפי צדדים "שכנים" ושלישיים
36	6.4.1 כללי
36	6.4.2 חובת הזהירות החלה על עורך-דין כלפי צד ג'
38	6.4.3 חובת הזהירות הנדרשת מבנק כלפי צד ג'
41	6.5 איזון אינטרסים כמבחן לאי-החלת אחריות
42	6.6 אי-יכולת לצפות אירוע
43	פרק ב': אחריות המדינה ורשות ציבורית ומקומית
43	1. כללי
44	2. חובת הזהירות של הרשות הציבורית אל מול חובת הפרט
45	3. "נדנדת" השיקולים לעניין היקף אחריות הרשות הציבורית
45	4. "חזקת התקינות" בפעולות הרשות המינהלית
48	5. חיובה של המשטרה ברשלנות
48	5.1 כללי
50	5.2 טיפול רשלני בתלונה

5.3	אחריות מושגית של שוטר משטרת הגבולות למי שעלול להיפגע מאי-
51	קיום צו יציאה מהארץ
52	5.4 חובת זהירות של המשטרה
53	5.5 אחריות משטרה לרצח שביצע שוטר
54	5.6 אין הגנה על רשלנות של שוטר
55	6. ירי חיילים
60	7. התפוצצות חפץ - צה"ל
61	8. הפרות סדר וגרימת נזקים
62	9. נפילה מאופניים
62	10. פגיעה מסבכה
63	11. נפילת סככה
63	12. פגיעה מענף שהוצב על מדרכה
64	13. התקלות בבור שהיה במדרכה
64	14. מעצר שווא
65	15. רכיבה על אופניים בגן ציבורי
66	16. משרד הבריאות
66	17. עובד ציבור העוסק מתן אינפורמציה
67	18. שירות בתי הסוהר
68	19. הצפת רחוב
20.	טעות של רשם המקרקעין והשפעת התחרות בין הזכויות על-פי סעיף 9
69	לחוק המקרקעין
71	21. תביעה נזיקית נגד התנהלותו של רשם המקרקעין
73	22. תביעה לתיקון הרישום - רכוש משותף - דחיית התביעה
23.	האם רשאי המפקח על רישום המקרקעין לתקן רישום של בית
75	משותף?
76	24. רשלנות ברישום

79	פרק ג': רשלנות בנק
79	1. הפרת חובות הנאמנות והזהירות החלות על בנק
80	2. חובת הגילוי
82	3. התנהגות "בנק סביר"
82	4. חובת תום-הלב
83	5. דרישות מוגברות של תום-לב
84	6. כריכת תום-הלב בשאלת הרשלנות
86	7. היקפן של חובות האמון
87	8. היקפה של חובת הזהירות והנאמנות
88	9. חובת הזהירות ודיני הנזיקין
89	10. הבנק כנאמן
91	11. יישום נכון של חובות הנאמנות תוך שמירה גם על אינטרס הבנק
92	12. חובות הבנק כלפי צד ג'
95	13. מתן אינפורמציה
97	14. טענת בנק כי הנתבעים הציגו בפניו מצג שווא רשלני של בעל מקצוע
97	15. פירעון שיקים מזוייפים/ביטול חיוב בחשבון
100	16. הנפקת ערבות פגומה
103	פרק ד': אחריות מקצועית של עורכי-דין
103	1. כללי
107	2. הקריטריונים לבחינת אחריותו של עורך-הדין
107	3. עורך-דין כמי שמוטלות עליו חובות מיוחדות בתורת שכזה
107	3.1 כללי
108	3.2 מה תוכן ה"אמונה" וה"מסירות" בהן חב עורך-דין כלפי לקוחו?
	4. ניגוד עניינים אצל עורך-דין וייצוג שני לקוחות בעלי אינטרסים
110	מנוגדים
110	4.1 כללי

112	4.2 כלל 14 לכללי האתיקה
113	4.2.1 היתרים לטיפול על-אף ניגוד עניינים
114	4.3 כלל 16 לכללי האתיקה
115	4.4 כלל 11 לכללי האתיקה
116	4.5 כלל 15 לכללי האתיקה
116	4.6 דוגמאות לשאלות בסוגיית ניגוד עניינים אצל עורך-דין
	4.6.1 כשל מובנה בייצוג בשל כפל ייצוג של נאשמים בידי אותו עורך-דין
116	116
	4.6.2 ייצוג של מי שהיה עד שכנגד בתיק של לקוח לשעבר בתיק אחר
116	116
	4.6.3 עורך-דין המייצג לקוח נגד מעבידו לשעבר של עורך-הדין
117	4.6.4 הבחנה בין לקוח לבין "דורש עצה" שהוא בגדר לקוח פוטנציאלי
117	117
	4.6.5 עורך-דין של חברה משכנת
118	4.6.6 עורך-דין של חברה אינו יכול לייצג את החברה ובעל מניות הרוב בסכסוך עם בעלי מניות המיעוט
118	118
	4.6.7 עורך-דין שערך הסכם ממון עבור שני בני זוג לא יכול לייצג את הבעל כנגד האישה
119	119
	4.6.8 התנדבות במסגרת לשכת עורכי-הדין במטרה לקדם עניין אישי
119	119
	4.6.9 ייצוג נגד לקוח לשעבר
120	4.6.10 ייצוג נגד צד כלפיו יש לעורך-הדין מחוייבות
120	4.6.11 עורך-דין ששימש ככונס נכסים לא יכול במקביל לייצג את אחד הצדדים לכינוס
120	120
121	4.6.12 ייצוג משותף של חשוד בסחר בנשים וקורבן הסחר

121	ההסכם
121	5. אחריות כלפי צד ג'
123	6. אחריותו המקצועית של עורך-הדין ברכישת/מכירת דירה
126	7. חובת זהירות של עורך-דין כלפי בנק למשכנתאות או בנקים בכלל
127	8. אי-רישום הערת אזהרה
128	9. רישום משכנתה
130	10. החיוב במס והערכת מס שגויה
131	11. תובענה כספית
133	12. החתמה על הסכם ללא הסבר
134	13. עריכת חוזה מכר על בסיס זכרון-דברים שגוי
134	14. עריכת הסכם גירושין
135	15. מחיקת תביעה בשל רשלנותו של עורך-הדין
136	16. שיקול-דעתו של עורך-דין, לפי סעיף 79א לחוק בתי-המשפט מבלי שנתקבלה מראש הסכמת מרשו
137	17. ניסוח חוזה באופן רשלני
138	18. התרשלות בהכנת תצהיר בתמיכה להתנגדות לביצוע שטר
138	19. היעדר מנגנון להבטחת תשלומים על-פי הסכם
139	20. הזנחת שאלות יסודיות במשפט
140	21. תביעה בעילה של רשלנות מקצועית נגד עורך-דין, שהכין חוזה מכר מניות בין בעלי מניות בחברה מוגבלת בערבות
140	22. אי-רישום משכון בחברה המשכנת לטובת המלווה
142	23. גביית שיקים
143	24. אי-זימון הלקוח לחקירה על תצהירו
144	25. הסכם מכר של שתי עסקאות
144	26. חוסר תשומת-לב כי שטר החכירה פג תוקף

144	27. אי-הותרת כספים לאבטחת תשלום מיסים
145	28. הסכם מכר של מכונה וציוד עזר
145	29. הפרת חוזה למכירת מקרקעין
146	30. מהו היקף החבות של עורך-דין, אשר יצג את הקבלן בעסקת מכר מקרקעין כלפי רוכש הדירה?
148	31. רשלנות עורך-הדין בייצוג לקוח במשפט פלילי
148	32. אי-בדיקת קיומו של צו הריסה
150	33. אחריות עורך-דין נגד צד ג' שלא לקוחו
154	34. האם ניתן להסיק קיומה של רשלנות מתוך הפרת כללי האתיקה?
155	35. האם מחדל עורך-הדין הנתבע הביא לאובדן "קלף מיקוח"?
155	36. רשלנות עורך-דין - משק חקלאי - דחיית תביעה
156	37. איחור בהגשת תביעה ואי-השבת מסמכים
156	38. התרשלנות עורך-דין שלא התריע בפני לקוחו כי התביעה עלולה להתיישן
156	39. אי-העברת זכויות בלשכת רישום המקרקעין מעל 10 שנים מיום חתימת חוזה המכר
157	40. אי-העברת זכויות בלשכת רישום המקרקעין מעל 35 שנים
157	41. העברת כספים על-ידי עורך-הדין
158	42. אי-העברת הצהרה לרשויות המס במועד
158	43. אי-הגשת סיכומים במועד
162	44. אי-רישום הערת אזהרה על-ידי עורך-דין
166	45. הסבר ללקוח על סיכון וקבלת הסיכון - עובדה רלוונטית ומשמעותית בבחינה האם פעל עורך-הדין ברשלנות
167	46. הימנעות עורך-דין (נאשם בהליך משמעותי) מלרשום הערת אזהרה לטובת הרוכשים במשך מספר שנים כה רב מהווה מחדל חמור; זיכוי עורך-דין מעבירת אי-רישום הזכויות על-שם הרוכשים

174	47. אי-רישום הערת אזהרה על-שם הקונים במשך 9 שנים
48.	גם אם המתלוננים לא ביקשו מפורשות כי עורך-הדין ירשום עבורם הערת אזהרה לטובתם, חובה היתה עליו, לכל הפחות, ליידע את לקוחותיו בדבר חשיבות רישום הערת אזהרה
185	49. אי-רישום הערת אזהרה וחשיפת הרוכשים לסיכון של עסקה נוגדת - חובת עורך-דין
189	50. על עורך-הדין היה לדעת כי יתכן ותתעורר בעיה ברישום הערת האזהרה כפי שהבטיח למתלוננות משום שאותו נכס שועבד לבנק ללא הגבלה בסכום, ואין די בידיעתו כי שווי החוב לבנק היה נמוך משווי הנכס, כדי לסמוך על-כך שניתן יהיה לרשום הערת אזהרה
194	51. עורך-דין - בעל תפקיד שמונה לביצוע רישום הזכויות מטעם אחד הצדדים - התנאת מתן אישור זכויות בתשלום
199	52. חבות עורך-דין לרישום הבית המשותף; הזכות לפיצויים בגין הפרת החיוב לטובת האדם השלישי, כמוה כזכות לאכיפה ולביטול, מוקנים בד-בבד למוטב ולנושה
201	53. תרמית - התחזות - רשלנות עורך-דין
203	54. רשלנות עורך-דין - חברה משכנת
206	55. חובתו המקצועית של עורך-דין כלפי לקוחו - הפעלת שיקול-דעת סביר - כללי
207	56. על חובת הגילוי המונחת על עורך-הדין
208	פרק ה': חובת הזהירות של נושא משרה על-פי חוק החברות
209	פרק ו': האם לבעל מניות בחברה בפירוק זכות תביעה ישירה כלפי המפרק בגין התרשלות
217	פרק ז': אחריות נתבע למעשה עברייני שבוצע כלפי התובע על-ידי צד שלישי
223	פרק ח': רשלנות בית-ספר וטיולים
231	

235	פרק ט': היגד שווא בראי עוולת הרשלנות
237	פרק י': רשלנות ספר
241	פרק י"א: מקרקעין
243	פרק י"ב: רשלנות קבלן שיפוצים
247	פרק י"ג: רשלנות של ועדות תכנון ובניה
247	1. החבות בחובת הזהירות
249	2. מסירת מידע
251	3. החובה למסור מידע
253	פרק י"ד: עבודות שמירה
255	פרק ט"ו: רשלנות בעבודה
255	1. נקיטת אמצעי זהירות
255	2. הדרכת עובד
255	3. רשלנות עובד כשהמעביד מפר חובה חקוקה
256	4. אחריות מעביד לסיכונים רגילים
256	5. גבול אחריותו של מעביד
257	6. אחריות אגודה שיתופית; היחס לחובות בטיחות חקוקות
258	7. אחריות עובד
259	8. אחריות מעביד ל"אלתור" של עובדו
260	9. "הסתכנות מרצון" של עובד
260	10. השיקולים שעל בית-המשפט לשקול בקובעו חובת זהירות; חובת זהירות של שובתים לנפגעי השביתה
261	11. תאונת עבודה
264	12. אשם תורם של עובד - אימת?
267	פרק ט"ז: רשלנות רפואית
267	1. רשלנות רפואית בראי עוולת הרשלנות - עקרונות כלליים
267	1.1 כללי

267	1.2 חובת זהירות מושגית
268	1.3 חובת זהירות קונקרטית
269	1.4 "רופא סביר"
274	1.5 "מעמדו" של המזיק
275	1.6 הנוהג המקובל או הפרקטיקה המקובלת
278	1.7 ההכרעה בין שתי גישות/אסכולות
280	1.8 קיומו של קשר סיבתי עובדתי ומשפטי
280	1.9 רשלנות בלידה
282	1.10 ניתוח להסרת טחול
282	1.11 איבחון לקוי באבן בדרכי השתן
282	1.12 סינדרום "זנב סוס"
282	1.13 מום מולד מסוג "ספינה בפידה"
282	1.14 טיפול שיניים רשלני
283	1.15 השתלת שיער כושלת
283	1.16 כירורגיה פלסטית - ניתוח פלסטי ליישור מחיצת האף
284	1.17 ניתוח להסרת צלקת
284	1.18 נמק באברו של התינוק כתוצאה מברית מילה
284	1.19 האם תביעתו של המוסד לביטוח לאומי כפופה לדיני ההתיישנות, כאילו היתה זו תביעתו של הנפגע עצמו?
284	1.20 היחס בין סעיף 8 לחוק ההתיישנות לסעיף 89(2) לפקודת הנזיקין - רשלנות רפואית
291	1.21 חירשות
291	1.22 האם דו"ח ועדת בדיקה קביל בתביעת רשלנות רפואית
292	1.23 אי-גילוי קרעים ברחם

- 1.24 לא נגרם לתובע "נזק" בגלל עיתוי הניתוח, ואין "קשר סיבתי" בין מצבו של התובע כיום לבין שאלת עיתוי הניתוח שנעשה בו. די בכך כדי להביא לדחיית תביעתו, ללא קשר לשאלת ההתרשלות 293
- 1.25 תביעה לתשלום פיצויים בגין נזקי גוף אשר נגרמו לתובעת, כתוצאה מהותרת גוף זר, מחט, בבטנה, במהלך ניתוחים שעברה במוסד רפואי אשר בבעלות, בניהול ופיקוח הנתבעת 293
- 1.26 היה מקום להתיר למבקשים להגיש חוות-דעת רפואית מטעמם בנושא ההתרשלות מבלי להגבילים אך לחוות-הדעת בנוסח שהיה בידיהם ערב הגשת בקשת רשות הערעור 293
- 1.27 טענת המערער לפיה החל משלב מסויים מתחילת ההנשמה שבוצעה בו, הובילה התמיכה הנשימתית להיווצרות מחלה בשם PVL והיא זו שגרמה לשיתוק המוחין ממנו סובל המערער - דחייתה 293
- 1.28 במהלך ניתוח להסרת כיס מרה חתך המנתח בטעות את צינור המרה המשותף 294
- 1.29 לשם הכרעה בשאלת הקשר הסיבתי, כאשר בעילת "חיים בעוולה" עסקינן, יש להיעזר במבחן שנקבע בפסיקתו של בית-המשפט בהרכב מורחב בהלכת המר 294
- 1.30 במקרים בהם כפות המאזניים מעוינות, יש לפרש על דרך הצמצום את טענת ההתיישנות 300
- 1.31 התובעים כשלו בהוכחת הקשר הסיבתי 306
- 1.32 נטען כי מעקב ההיריון שבוצע לאם בתחנה לבריאות המשפחה היה רשלני, עת לא הופנתה האם לביצוע בדיקות המתחייבות מההיסטוריה הרפואית המשפחתית של האב וממהלך ההיריון 307
- 1.33 רשלנות רפואית בניתוח 326

1.34	האם יש לאפשר הגשתה של תביעה בעילה של "חיים בעוולה", למי שהוריו לא הספיקו להגיש בתוך תקופת ההתיישנות תביעה של "הולדה בעוולה", גם כאשר זו התיישנה יותר משנה לאחר פסק-הדין בעניין המר?	332
1.35	תביעה בטענה ששיתוק המוחין ממנו סובל התובע, שגרמה לפגותו וללידה המוקדמת - דחייתה	363
1.36	לאור קיומו של מצג רגליים היה צורך לבצע את הלידה בדרך של ניתוח קיסרי, דבר שלא קרה במציאות, ומכאן הפרת החובה על-ידי בית-החולים	364
1.37	בקשה לעיכוב ביצוע בתביעה לרשלנות רפואית - דחייתה	364
1.38	מהי הסיבה לעיוורונו של התובע בעינו הימנית. התובע טען, כי הדבר נגרם בשל הטיפול הרשלני שהוענק לו בבית-החולים - התביעה נדחתה	364
1.39	דחיית בקשת המבקש להורות על הוצאת חוות-דעת של מומחה מטעם בית-המשפט מהתיק	365
1.40	הרופא המיילד ובית-החולים התרשלו בכך שסיימו את הלידה ב"לידת ואקום"	365
1.41	אחריות לשיהוי בלידה - ניתוח קיסרי - היעדר אחריות	365
1.42	הולדה בעוולה - דחיית ערעור על דחיית התביעה	367
1.43	איחור באיתור מצוקה עוברית - לידת מלקחיים נזק לעובר - דחיית התביעה	372
2	המומחה הרפואי	372
2.1	כללי	372
2.2	חוות-דעת רפואית	376
2.2.1	2.2.1 תקנה 127 לתקסד"א וסעיף 24 לפקודת הראיות	376
2.2.2	2.2.2 טעמים מיוחדים שיירשמו	378

380	2.2.3 הארכת מועד להגשת חוות-דעת רפואית
382	2.3 בדיקה רפואית והגשת חוות-דעת מטעם בעל דין אחר
386	2.4 מינוי מומחה רפואי מטעם בית-המשפט
386	2.4.1 כללי
389	2.4.2 שיקול-הדעת של בית-המשפט במינוי מומחה
	2.4.3 עדויות מומחים נוספות מטעם הצדדים בנוסף לחוות-דעת
391	המומחה מטעם בית-המשפט
391	2.4.4 הגשת חוות-הדעת לבית-המשפט - מעמדה
393	2.4.5 אובייקטיביות וניטראליות של מומחה מטעם בית-משפט
394	2.4.6 הגשת מספר חוות-דעת על-ידי המומחה מטעם בית-המשפט
395	2.4.7 מינוי מומחה - הלכה למעשה
406	2.4.8 חוות-דעת רפואית מטעם בעל דין שכנגד
409	2.4.9 שכרו של המומחה
410	2.4.10 סמכותו של מומחה רפואי וחובותיו
414	2.4.11 צורת חוות-הדעת ודרך הגשתה
419	2.4.12 הגשת חוות-הדעת וצירוף אסמכתאות
426	2.4.13 בדיקה רפואית נוספת
427	2.4.14 תיקון כתב טענות עקב חוות-דעת מומחה
433	2.4.15 חקירה נגדית של המומחה
441	2.4.16 אי-קיום תקנות סדר הדין האזרחי
443	2.4.17 ההלכה הפסוקה
477	3. רשלנות רפואית ונזק ראייתי
477	3.1 מבוא
478	3.2 דוקטרינת הנזק הראייתי
485	3.3 רשלנות רפואית
485	3.3.1 מבוא

	3.3.2 היעלמותם, שיבושם, ותיעוד חסר - של מסמכים רפואיים ותיעוד
486	רפואי לקוי
514	3.3.3 נזק ראייתי - דחיית הטענה
519	3.3.4 אי-ביצוע בדיקה
522	3.3.5 ניתוח שלא היה בו כל צורך
523	3.3.6 נזק ראייתי שגרמו התובעים לנתבעים
524	3.3.7 דלות הרישומים בעת ניתוח
525	3.3.8 היעדר חתימת רופא על טופס הסכמה
526	4. עוולת התקיפה
526	4.1 כללי
530	4.2 ההגנה - סעיף 24 לפקודת הנזיקין
531	4.3 ניסוחו של כתב התביעה בעוולת התקיפה ונטל ההוכחה
532	4.4 הסכמה מדעת לטיפול רפואי - סעיף 13 לחוק זכויות החולה
603	5. הפרת חובה חקוקה
603	5.1 כללי
606	5.2 חובת הפירוט
	5.3 הסכמה מדעת לטיפול רפואי - סעיפים 13 עד 16 לחוק זכויות
606	החולה
606	5.3.1 כללי
615	5.3.2 טענת זיוף
616	5.4 חובת ניהול רשומה רפואית - סעיף 17 לחוק זכויות החולה
618	5.5 סודיות רפואית - סעיף 19 לחוק זכויות החולה
621	פרק י"ז: נטל ההוכחה, העברתו והדבר מדבר בעד עצמו
621	1. הנטלים במשפט האזרחי
621	2. "נטל השכנוע"
622	2.1 "המוציא מחברו עליו הראיה"

622	2.2 "דיני הראיות הולכים אחרי הדין המהותי"
623	2.3 אימתי נטל השכנוע על הנתבע?
624	3. "חובת הראיה"
624	4. מידת ההוכחה
626	5. הדבר מעיד על עצמו
637	פרק י"ח: אשם תורם
637	1. כללי
638	2. רשלנות רפואית
644	3. בניה ללא היתר
644	4. אי-שמירת מרחק ראוי
645	5. הניזוק פעל במסגרת תחום הסיכון שיצר הנתבע
645	6. הטענה לאשם תורם לא עלתה בכתב הטענות
645	7. טענת אשם תורם במעשה התאבדות מתוך דיכאון למול חובת בית-חולים
645	8. תשלום מלוא התמורה בטרם התקבל המוצר
645	9. נזקי עישון
646	10. אשם תורם במצבים שונים
646	10.1 אשם תורם של קטינים
648	10.2 אשם תורם של עובדים
648	10.2.1 חובת המעביד
649	10.2.2 אשמו של העובד
652	10.2.3 שיקולים נוספים
654	10.2.4 אשמו התורם של עובד שמעבידו הפר חובה חקוקה
657	10.3 אשם תורם בין לקוח לנותן שירות
657	10.3.1 עורך-דין ולקוחו
657	10.3.2 בנק כנגד לקוח

659	10.3.3 אשמה התורם של חברת ביטוח מול לקוחה
660	10.3.4 אשמה התורם של מדינת ישראל
661	11. אשם תורם למול הוראות שונות בפקודת הנזיקין
661	11.1 אשם תורם למול סעיפים 65, 66 ו-68 לפקודת הנזיקין
662	11.2 אשם תורם למול הסתכנות מרצון
662	11.3 אשם תורם למול חובת הקטנת הנזק
665	פרק י"ט: הקטנת הנזק
681	פרק כ': נפילה
701	פרק כ"א: בית מלון
703	פרק כ"ב: חברת מזון